

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εν τῷ λαῷ ὑπάρχει ἄλλα
δειξὴ πὺς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθειαν—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φυ-
μικοὺς τῆς καθόλου.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 1 ΤΟΥ ΝΟΕΒΡΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 364

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Δραματική παραγωγή.
ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΟΛΙΩΤΗΣ. Ὁμάρ Καγιόμ.
Α. Κ. Ὁνειρο.
Γ. ΒΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ. Πῶς νὰ βγῆι;
ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ. Βιβλιογραφία (Ἐπιθ. τῶν Κοιν. καὶ
Νομ. ἐπιστημῶν).
ΙΔΑΣ. Σακευτική (συνέχεια).
Γ. ΣΚΑΗΡΟΣ. Τὸ ζήτημα τῆς Ἀνατολῆς (τέλος).
ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχὲς (συνέ-
χεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΟΝΕΙΡΟ

Εἶδα πῶς ξανακάτέθηκα στὴν Ἑλλάδα, καὶ
πῶς ἅμα ἄραξε τὸ βαπόρι στὸν Πειραιᾶ, ἀνεβή-
κανε σιγὰ σιγὰ καὶ παρουσιάστηκαν ἔμπροστά
μας πολὺ συσταζόμενα κ' εὐγενικὰ οἱ βαρκά-
ρηδες. Καὶ σὰ διαλέξαμε ὁ καθὲς ἐπιβάτης καὶ
ἀπὸ ἓνα βαρκάρη, μᾶς ἐβγαλαν ἕξω στὸ Τελω-
νεῖο. Καὶ τόσο, λέει, μού ἄρεσε τὸ καλὸ τους
τὸ φέροισμο, ποὺ ἐβγαλα κ' ἐδῶσα δυὸ δραχμὲς
τοῦ βαρκάρη μου. Κ' ἐκεῖνος, λέει, μού εἶπε,
"Ὅχι, Κύριε, μιὰ δραχμὴ εἶναι ὁ ναύλος. Καὶ
μοῦδωσε πίσω τὴν ἄλλη δραχμὴ.

Καὶ σὰ φέρανε, λέει, τὰ πράματά μου μπρο-
στὰ στοὺς ἀνθρώπους τοῦ Τελωνεῖου, μὲ ρώτηξε
ἓνας τους ἂν ἔχω τίποτε ποὺ πλερώνει δασμῶ.
Καὶ τοῦ ἀπάντησα πῶς ἄλλο δὲν ἔχω παρὰ τὰ
ροῦχα μου, ποὺ εἶταν κ' ἡ ἀλήθεια. Κι αὐτὸς,
λέει, τὸ κατάλαβε ἀμέσως πῶς ἔλεγα τὴν ἀ-
λήθειαν, σημάδεψε τὰ πράματα μὲ τὴν κλωδιά,
καὶ τάρφηκε καὶ παράσανε. Ὑπέφα τότες νὰ
τονὲ φιλοδιωρήσω κ' ἐτόυτον, μὰ μὲ πολὺ εὐγε-
νικὴ περηφάνεια ἀρνήθηκε νὰ δεχτῆ.

Βγήκα κατόπι καὶ πήγα στὸ Σταθμῶ. Πά-
στρα ἐκεῖ καὶ τάξη ποὺ δὲν τὰ εἶχα παρατηρή-
σει τώρα καὶ δυὸ χρόνια στὸν ἕπνο μου. Καὶ
θέλοντας νὰ πάω σὲ κάποιον μέρος δὲν τὸ βρήκα,
λέει, καθὼς ἄλλοτε ἀπὸ τὴν μυρουδιά, παρὰ ἀπὸ
τὴν ἐπιγραφὴ ποὺ εἶχε ἀπέξω.

Καὶ σὰν μπήκα, λέει, στὸ τραῖνο καὶ ἀνέ-
βαινα κατὰ τὴ μενεξεδένια τῆ χώρα, παρατη-
ροῦσα πῶς οἱ ρεκλάμες μὲ τὰ μεγάλα τὰ γράμ-
ματα ἕξω στοὺς τοίχους τῶ δρόμων καὶ σπιτι-
τοπων εἶταν τώρα ὄχι μόνον κανονικὰ χαραγμέ-
νες, μὰ καὶ μ' ὀρθογραφία ἄλλες! Κ' ἔλεγα μὲ
τὸ νοῦ μου πῶς ἄλλο ἄρχισε πιά ὁ κο-
σμάκης μας νὰ ντρέπεται τὴν τσαλαβουτιά.

Σὰν ἔφτασα, βγήκα, λέει, ἀπὸ τὸ τραῖνο καὶ
τράβηξα σὲ μιὰ ἀπὸ τίς μεγάλες Πλατεῖες.
Εἶδα στὴ μέση δυὸ τρεῖς μεγάλους μαρμάρινους
ἀδριάντες καὶ σίμωσα νὰ τοὺς καλοδῶ. Δὲν

μπορῶ νὰ θυμηθῶ ποιανῶν εἶταν οἱ ἀδριάντες,
θυμοῦμαι ὅμως πολὺ καλὰ πῶς ἡ ἐπιγραφὴ
τοὺς εἶτανε καθάρια ρωμαϊκὴ καὶ πῶς ἔλεγε
κάτι γιὰ μιὰ παλιὰ προφητεία τοῦ σοφοῦ τοῦ
Κρουμπάχερου.

Θυμοῦμαι ἀκόμα πῶς ἡ ἀνακάλυψή μου
αὐτὴ τόσο μὲ συγκίνησε, ποὺ ζήτησα νὰ κα-
θίσω, νὰ συναφέρω, καὶ πήγα, λέει, καὶ κάθισα
σ' ἓνα καφενεῖο ἀπὸ τὰ σπουδαῖα. Βρήκα ἐκεῖ
μαζεμένους κάποιους ἔξοχους κυρίους, μάλιστα τῆς
πολιτικῆς, τῆς φιλολογίας καὶ τῆς τέχνης.
Σιωπῆ ὄλοι τους! Μήτε συζήτηση, μήτε εὐ-
κολα, μὰ μήτε καὶ δύσκολα καλαμπούρια, μήτε
νοστιμιές. Σὰ νὰ συλλογιόντανε ὄλοι τους! Καὶ
μήτε συλλογιόντανε κουνώντας ἀκατάπαδα τὸνα
πόδι κρεμασμένο ἀπὸ τᾶλλα, ἢ φιλοσφουρίζοντας,
παρὰ μνήσκανε ἀκίνητοι, καὶ μόλις ἔβλεπε κά-
ποια ζώη, στὴν ὄψη τους ἢ κάποιον χαμόγελο,
ὅταν ἀποκρινόντανε σὲ ρώτημα κανενὸς πλαγι-
νοῦ, ἢ τοῦ λέγανε τίποτις. Τέλειωναν τὸ τσι-
γάρο ἢ τὸν καφέ τοῦς, καὶ σ' ἐκκλόνουνταν ἓνας
ἓνας καὶ πηγαίνανε, λέει, στὴ δουλειά τους,
ἐπειδὴ ἡ ὥρα εἶτανε τότες.

Καὶ σὰ βγήκα, λέει, ἀπ' ἐκεῖ, ξεκίνησα
κατὰ τὴ Βουλῆ. Ζήτησα νὰ μπῶ, καὶ δὲ μᾶφι-
νανε δίχως ἄδεια. Πῶς μπήκα μέσα δὲν ξέρω,
ὅσα βρέθηκα ὅμως μέσα σὰ νὰ στενοχωρήθηκα,
ἐπειδὴ ἐκεῖ ποὺ περίμενα διασκέδαση μὲ κα-
νένα ἀπ' ἐκεῖνα τὰ θεατρικὰ πανηγύρια ποὺ ἤ-
ξερα, εἶδα καμιά τριανταρὰ νοικοκυρέους ἀπὸ
τὴ μιὰ, καὶ καμιά σαρανταρὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη,
καὶ συζητοῦσανε ἡσυχα καὶ σοδαρά, τί θαρρεῖτε;
Νόμους γιὰ νὰ παιδεύονται ὅσοι δέρνουνε γά-
τες, γαδάρους, καὶ τέλος κακοποιῶνε παντῆς
λογῆς ζωντανά. Πάει νὰ πῆ, εἶπα πάλε μὲ τὸ
νοῦ μου, ἐγιναν ὄλοι οἱ νόμοι γιὰ τοὺς ἀνθρώ-
πους, καὶ νομοθετοῦνε τώρα καὶ γιὰ τὰ Ἑλλη-
νικὰ τὰ ζῶα, ποὺ ἂν εἶχανε τρόπο, πρῶτα
πρῶτα αὐτὰ θὰ μεταναστεύανε στὴν Ἀμερικὴ,
νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴ ρωμαϊκὴ τὴν τυραννίαν.

Καὶ τῶνόντις, ὅταν ξαναβγήκα καὶ πήγα,
λέει, σὲ Ξενοδοχεῖο νὰ φάω, καὶ πήρα ἐφημε-
ρίδα νὰ κοιτάξω τὰ νέα Ἰσλαμὲ νὰ τοιμαστῆ τὸ
φαιῖ, ἄφησε ποὺ μού φάνηκε σὰν πιδ κωνοικὴ,
ὁμοίμορφη καὶ ὁμοίτυπη ἢ ρωμαϊκὴ τῆς ἢ
γλώσσα, μὰ καὶ τὸ ὕλικό τῆς μοῦδειχνε βαθιές
καὶ πολυσήμαντες ἀλλαγές. Κύριο ἄρθρο, λό-
γου χάρι, γιὰ τὰ ποταλέσματα ποῦφερε στὸν
τόπο ἢ στρατιωτικὴ ἢ προπαίδεια ἄλλο, γιὰ τὴ
συμμαχία ποὺ ἐγίνε μὲ τὸν Τούρκο, ὑστερ' ἀπὸ
τὸ μάθημα ποὺ τοῦ δόθηκε (στεριάς ἢ πελάγου,
δὲ θυμάμαι) κατόπι, κρίση Ἐπιτροπῆς ποὺ ἐ-
τάζε κάποιον καινοβρία ὑγειονομικὰ συστήματα.
Ἵστερα, στατιστικὴ ἐνὸς μηνὸς κακουργήματα
μὲ μονάχα ἓνα μαχαίρωμα, κ' ἐκεῖνο ἀπὸ ἓναν

τρελλό. Τέλος, καὶ αὐτὸ τὸ θυμάμαι: πιδ ἕσπερα
ἀπ' ἔλα, μελέτη γιὰ τὸ τεράστιο κέρδος ποῦ-
φερε στὸν τόπο, κέρδος ἀπὸ καιρὸ καὶ πλοῦτο
(ποῦ σημαίνει τὸ ἴδιο), ἢ κατάργηση τῆς ἀρ-
χαίας γραμματικῆς στὰ Σιολεῖα, τώρα καὶ ξέρω
γὰ πῶσα χρόνια. Κι ἔλα αὐτὰ, καθὼς εἶπα,
γραμμένα σὲ γλώσσα κροῦσταλλο, καὶ ἀπὸ τοῦ
«Νουμά» κάποιον καθάρια δημοτικὴ.

Καὶ θυμοῦμαι ποὺ ἔφαγα τὸ φαῖ μου μὲ
πολλὴ ὄρεξη ὑστερ' ἀπ' ἐκεῖνο τὸ διάβασμα.

Κ' ὑστερα ἐβγαίνα, λέει, νὰ τραβήξω κατὰ
τὸ Πανεπιστήμιο, νὰ δῶ τί διδάσκουν τώρα ἐκεῖ.
Καθὼς λοιπὸν περπατοῦσα συλλογισμένος, πα-
ρατήρησα νόστιμο καὶ σεμνὸ κορίτσι νὰ περνᾶ,
κ' ἓνας κάποιος, ποὺ φαίνονταν σὰ νιοφερμένος,
τοῦ μίλησε κάπως ἀδιάντροπα. Ἄξαωνα, νὰ σου
ἓνας ἀστυφύλακας καὶ τὸν παίρνει ἀπὸ τὴν ἀ-
μασκάλη καὶ φεύγει.

Ἐκεῖ ἀπάνω μὲ ζυγώνει κάποιος ἀγνωστος,
ποὺ μὲ μισογνώριζε ὅμως αὐτὸς, καὶ μού ἀνοι-
γει κουθέντα. Δὲ μὲ ρώτηξε ὅμως, καθὼς συνει-
θίζουν ἐκεῖ, μήτε ἀποποιθεῖ ἐρχομαι, μήτε γιὰ
ποῦ ταξιδεύω, μήτε πῶσα κερδίζω τὸ χρόνο,
παρὰ μού ξήγησε πῶς νὰ μὴν ἀπορῶ μ' αὐτὸ
τὸ περιστατικὸ ποῦ εἶδα, ἐπειδὴ τώρα μήτε νὰ
φτύνουνε στὸ δρόμο οἱ διαβάτες δὲν τὸ συχωρ-
νάει ἢ ἀστυνομία.

— Βλέπω, τοῦ εἶπα, καὶ γενήκανε στὸν
τόπο κάμποσες ἀλλαγές. Ἔτσι, σὰ νὰ μυρξῶ
ἀληθινὸ ἀνθρωπισμῶ. Μὰ δὲ μού λέτε, πῶς ἐγι-
ναν ὅλα αὐτὰ; Τάχα τὸ Κίνημα τῶν Ἀξιωμα-
τικῶν ἐκεῖνο...;

— Τίποτα! Μοῦ ἀπολογιέται ὁ ξένος. Αὐτὸ
εἶταν ἴσως ἓν' ἀπὸ τὰ πρῶτα σημάδια. Τὸ κα-
θαυτὸ τὸ Κίνημα στάθηκε ὁ περιήρημος ὁ «Σύν-
δεσμος τῶν Νέων». Ἔτσι τονὲ λέγανε τότες.

— Μπᾶ! Τί «Σύνδεσμος»;

— Νά, ἐνωθήκανε πρῶτα πρῶτα μερικοὶ
νέοι ἀπ' ἐκείνους ποὺ γράφανε ἢ διαβάξανε νεω-
τεριστικὲς ἰδέες, καὶ στὸ «Νουμά» καὶ ἄλλου,
καὶ κηρύξανε εἶδος καινοβρία Βαγγέλιο, κοινω-
νικὸ, πολιτικὸ, γλωσσικὸ, ἂν ἀγαπᾶς καὶ θρη-
σκευτικὸ. Ὁξω καὶ ἕξω ἀνατροπή. Δὲς κ' ἐθα-
ζαν αὐτοὶ τὸ προζῆμι. Μονάχο του ὅμως αὐτὸ
τὸ προζῆμι μποροῦσε καὶ νὰ ξυνοῖ. Δὲ σὺφερνε.
Βρέθησαν τότες κάμποσοι πολῖτες ἀπ' ἐκείνους
ποὺ ξέρανε πῶς πηγαίναμε στραβὰ καὶ τὰ βλέ-
πανε, ὅμως τὸ ρίχτανε στὸ βαρῶ. Δὲν τοὺς πο-
λυμέμελε. Ὅταν εἶδαν λοιπὸν αὐτοὶ πῶς τὸ κί-
νημα τῆς νεολαίας ἐπαίρνε δρόμο, ἀπὸ φόβο
μὴν τοὺς συνεπάρη καὶ χάσουν αὐτὰ καὶ κα-
λάθια, βαλθήκανε νὰ τοὺς κατηχήσουνε μὲ τὸ
καλὸ καὶ νὰ τοὺς βάλουνε σὲ πρακτικώτερο
δρόμο. Γενήκανε σιγὰ σιγὰ ἓνα, καὶ αὐτὸς ὁ συ-
δασμὸς ὀνομάστηκε «Ὁ Σὺλλογος τῆς Συνέρ-»

γειας». Συνέργεια λοιπόν άμέσως, με βάσεις πραχτικές και γερές. Αησμόνησα να σας πω πως στο συδυασμό αυτό συγτείνανε πολύ κ' οι γυναίκες, που ζύπνησαν κι αυτές άξαφνα και ζητούσανε χιλια δυο δικαιώματα. Θεωρητικά στην αρχή, γένηκαν όμως κι αυτές με τον καιρό κάτι σαν πιδ πραχτικές, και βαλθήκανε στα γερά να αναθρέφουνε τα παιδιά τους με τις καινούριες ιδέες.

— Άμεί ο στρατός; ρωτάω.

— Ο στρατός; Και τί άλλο είναι ο στρατός παρά νέοι; Μαζί τους κι αυτοί. Ήμειναν οι πολιτικοί της παλιάς σχολής, κ' οι παρατρεχάμενοι τους, μονάχοι σαν τους κούκλους. Πέσανε όλοι τους σε λίγον καιρό σαν τα σάπια τα μήλα. Ήρθε ή άλλαγή μονάχη της, δίχως ούτε μύτη να λύση. Μια και μονάχη πολιτική κηρύχνανε τα όργανα της «Συνέργειας», να θεσπίζονται φωτισμένοι νόμοι, έπειτα και να εφαρμώζονται του τόπου οι νόμοι. Μια κι άρχισε ή επίμονη, ή σκληρή, ή ανεξάιρετη εφαρμογή του νόμου, κ' έβλεπες ένα ένα τα παλιά τα συστήματα του τόπου να πέφτουνε σαν παλιόσπιτα. Μα είναι, σας βεβαιώνω, δύσκολο να το πιστέψτε πόσο γλήγορα άλλαξε αυτός ο τόπος, που τον έ θαρρούσαμε όλοι μας τόσα χρόνια χαντακωμένο για πάντα...

— Και στο Πανεπιστήμιο; Οι δασκάλοι, να ποδμε;

— Στο Πανεπιστήμιο, έπιστήμες πάντα. Τι έχει να κάνει το Πανεπιστήμιο άλλο; Οι δασκάλοι που λέτε, αυτοί οι πώτεροι τους, που είταν ως τότε κρυφοί νεωτεριστάδες με το να φοβόντανε οι δύστυχοι μήπως χάσουνε το μικρό τους έχει, άμα είδαν την άλλαγή να ριζώνη, σα γνωστικοί άνθρωποι γυρίσανε τα πανιά τους. Είναι πάντα καλοί πατριώτες, λατρεύουνε πάντα την αρχαιοτέτητα καθώς κάθε φωτισμένος πολίτης, με τα διδάσκουν τώρα όλ' αυτά στην έθνική τους τή γλώσσα, και μόνο σ' εκείνους που σκοπεύουνε να κάμουνε την αρχαιοσοφία δουλειά τους.

Έκει άπάνω άκουσα καμπάνα και σήμαινε.

— Πάω, είπα του ξένου, στην Έκκλησιά να προσκυνήσω τον Ίψιστο για τα μεγάλα αυτά καλά που μάς έδωσε.

Άξαφνα όμως σταματάει ή καμπάνα, κι ακούγω βρόντο στην πόρτα. Ευπνώ, και μου φώναζε ή παρακόρη πως χτύπησαν οι έφτά, και πως είναι ώρα να σηκωθώ.

A. E.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ*

Με την έκρηξη όμως της ρωσικής επανάστασης και την καταφανή αδυναμία της κυβέρνησης στο ρωσοαπαιωνικό πόλεμο, εξεγερθήκανε όλοι οι ύποτελείς λαοί και ζητήσανε τα έθικά τους δίκαια, βοηθούμενοι αυτή τη φορά στον άπλευτερωτικό τους άγωνα και από τους Ρώσους επαναστάτες. Η ρωσική κυβέρνηση πολεμούμενη από παντού, και βλέποντας την αδυναμία της, άρχισε τις υποχωρήσεις. Στους Φιλανδούς επέστρεψε την πρώτη πολιτική τους έλευθερία και τα ιδιαιτέρη έθικά τους προνόμια. Στους Πολωνούς υποσχέθηκε σχετικές μεταρρυθμίσεις και έθνικες υποχωρήσεις, στους λοιπούς λαούς ανάλογες παραχωρήσεις. Μόλις όμως έτελειωσε τον πόλεμό της με την Ιαπωνία και έσπασε τις δυνάμεις των επαναστατών, επαναφέρουσα έτσι την πρώτη της δύναμη, όχι μονάχα δεν εξεπλήρωσε τις υποσχέσεις της απέναντι των Πολωνών και λοιπών λαών, αλλά και αυτή την έλευθερίαν των Φιλανδών άρχισε να υποσκάπτει και να φοβερίζει πάλι.

Το παράδειγμα αυτό της Ρωσίας μάς δείχνει επίσης με τον κλασσικότερο τρόπο, πως όλα είναι ζητήματα ίσοροπίας δυνάμεων. Στο μέλλον βέβαια και ή Ρωσία και ή Πρωσία θαναγκαστούνε να μιμηθούνε το παράδειγμα της Αυστρίας, αναγκάζομενες σε τοβτο από τη φορά της κοινωνικής εξέλιξης, γιατί σε βοήθεια των πιεζομένων έθνικοτήτων έρχεται: νέος επίκουρος σύμμαχος, ή πολυπληθής τάξη των εργατών, το πολιτικό πρόγραμμα των δολιών όχι μόνο δεν πιέζει, αλλά σέβεται και υποστηρίζει τα έθικά και φυλετικά ιδεώδη όλων των έθνικοτήτων, όσο αυτά δε χρησιμεύουνε για την καταπίεση άλλων.

Αυτό όμως είναι, βέβαια, ζήτημα ύστερότερης κοινωνικής εξέλιξης. Για το παρόν έχουμε δυο παραδείγματα ταχτικής: από τη μια μεριά της Ρωσίας και Πρωσίας, της πολιτικής δηληθείτης πίεσης, και από την άλλη της Αυστρίας, της πολιτικής του σεβασμού των έθνικών δικαιωμάτων των ύποτελών λαών.

Ποιά από τις δυο πολιτικές θ' ακολουθήσει ή Τουρκία;

Το ζήτημα είναι, βέβαια, όχι ζήτημα λογικής

*) Κοιτάξτε το περασμένο φύλλο.

και δικαιοσύνης, αλλά δύναμης. Είναι ένα παιχνιδιό σκάκι, στο όποιο θα νικήση όποιος έχει περισσότερες φιγούρες και περισσότερη τέχνη. Οι Τούρκοι, έννοείται, έχουν συμφέρο να κοιτάξουνε το παράδειγμα της Ρωσίας και όλο θ' αναφέρουν το τί γίνεται στη μεγάλη Γερμανία. Οι Χριστιανοί το έναντίο, όσοι δε θέλουν να χάσουνε τα σχολεία τους και τ' άλλα έκπολιτιστικά τους προνόμια, έχουν συμφέρο να δείχνουν το παράδειγμα της Αυστρίας.

Άλλα οι ακαθόλητες άποδιέσεις μονάχα, δε λύνουνε βέβαια το ζήτημα. Χρειάζεται και ανάλογη ζωτική δύναμη, όπως τις υποστηρίζει στην ανάγκη. «Οχι ίεραμίδες μόνο για τα φεουδαλικά άπρονόμια του Παρθιότη, αλλά θετική άπτική δράση, σύμφωνη με το πνεύμα και την ταχτική του άστικου μας αιώνα, δράση και πάλι διαπνευόμενη όχι από περκαμένο φεουδαλικό πνεύμα και στηριζομένη σε ιστορικά μόνο δικαιώματα και προνόμια, αλλά ζωντανή πάλι, βραζομένη σε πραχματική σημερινή δύναμη, διεξαγομένη εν όνόματι σημερινών φιλελευθέρων και έκπολιτιστικών άστικών ιδεών, παρόμοια με ανάλογη πάλι άλλων ζωτικών φυλών της Τουρκίας και Ευρώπης.

Η άναλογία των πραχματικών δυνάμεων θα λύση, έννοείται, το ζήτημα. Αν οι Τούρκοι αποδειχτούνε τόσο ισχυροί και πολυπληθεις απέναντι των άλλων λαών της Τουρκίας, όσο οι Γερμανοί απέναντι των Πολωνών ή οι Ρώσοι απέναντι των λοιπών ύποτελών τους, τότε κατ' φυσική ανάγκη θα θριαμβεύσει ή πολιτική του Τουρκικού σωθινισμού και της έθνικής καταπίεσης των άλλων λαών. Αν το έναντίο οι τουρκικές δυνάμεις φανούν έρκετά άνισχυρες απέναντι του συνασπισμένου όγκου των λοιπών ύποτελών Χριστιανών, τότε θα υπερισχύσει ή πολιτική της έθνικής αυτοτέλειας των διαφόρων λαών. Όταν λέμε αδύναμη, δεν έννοούμε, βέβαια, μόνο τον αριθμό των εκατομμυρίων, αλλά και το επίπεδο της οικονομικής και κοινωνικής εξέλιξης των διαφόρων φυλών, το επίπεδο της μόρφωσης της κυριαρχούσας φυλής, και πρώτα απ' όλα το επίπεδο της πολιτικής μόρφωσης και πείρας όλων, το όποιο θα ρυθμίσει την ταχτική και πολιτική δράση καθένος.

Επίσης σπουδαίο ρόλο θα παίξουνε στο ζήτημά μας και τα γειτονικά εμόφυλα χριστιανικά κράτη του Αίμου, που ή τύχη τους είναι δεμένη με την τύχη των εμόφυλων τους ύποτελών λαών της

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΘΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

Η Γυναίκα ή χυτή με το λαστιχένιο σωματάκι ξεκολλούσε από τους τοίχους και τον έπαιρνε ξεπίσω και τον πρόφτανε σε καμιά γωνιά κ' έπεφτε άπάνω του και τοβάζε τα στήθια της άπάνω στα μάγουλά του και λούσε τις λαχανίες κορδέλες και τον τύλιζε με τα μαλλιά της και τότε φιλούσε μέσα στο αυτί.

— Γιατί να μ' αφήσεις; Γιατί να μ' αφήσεις; Έγώ σ' αγαπώ, έγώ σε θέλω! Η όμορφιά μαραινεται, τα μάτια θολώνουν, τ' ό αίμα σβήνει — και σ' δεν τ' ά λυπάσαι τ' ά νιάτα σου, δεν τ' ά λυπάσαι τ' ά νιάτα σου; Άκουσε, άκουσε, μη φεύγεις! Ένα σπιτάκι χαμηλό, μια γυναικούλα, χόρτα στα σκαλοπάτια του σπιτιού, κλειστά τα τζάμια από τον κισσό, κλειστές οι πόρτες από το άγιόκλημα και

*) Η αρχή στον αριθ. 355.

μέσα ήρεμία, ήρεμία. Ν' άλείφομε τα κορμιά μας με μυροδικά και ν' άχνίσει ή σάρκα από το λουτρό και να μην υπάρχει κανένας άλλος, να μην υπάρχει κανένας άλλος, παρά έμετες οι δυο, στον κόσμο τον άπάνω...

Κι ο Όρέστης πολεμούσε να ξεφύγει και το κορμί του λιγωνότανε από τη γλύκα της άμαρτίας. Κι άκουμπούσε στον τοίχο για να μην πέσει.

Άπειθήραχητη, άνυπεράσπιστη, άνοιγμένη ή ψυχή του σε όλους τους σπόρους. Δεν είχε τή δύναμη να ξεπατώσει ούρλια όλα μέσα του τα όμορφα παχάκια, τις παπαρούνες και τα περιπλοκάδια και τις γλυκορίζες και τις έξωτικές όλάνθιστες άγκυθες που ζητούσανε να του πνίσουν όλα μέσα του τα καρπερά, τα άγια άστάχια του σιταριού.

Έφευγε από το σπίτι του για να πάει στο Πανεπιστήμιο και το πορτραίτο που έβλεπε σε κά ποια βιτρίνα δεν τον άφινε ήσυχο με το παράπονο και το παρακαλητό του, ώστόσο τον έπαιρνε από το χέρι και τον πήγαινε στο Μουζέτο.

Άνοιγε να μελετήσει Σπένσερ ή Κάντ και τ' άχαιναν δίπλα του τα ποιήματα του Μορέας κι άποξεχνιότανε άπάνω τους ώρες και ώρες.

Τώρα μάάλιστα, ύστερα από το λόγο που έδγα-

λε στο νεκροταφείο Μονπαρνάς, ή άγωνία μέσα του κ' ή δυσαρμονία θεριέφανε. Ως τή μέρα εκείνη, ζώντας μέσα στη θεωρία του, χαϊρότανε το εικόδομα το συμμετρικό, το τέλειο που άνίψωσε ενος τους. Κυνηγημένος από τους ώρατους περκασμούς της ζωής, έβρισκε μέσα του ένα άσυλο ιερό κι άπαρβίαστο.

Κ' ήρθε ή μέρα και το ξεσέκασε στους ανθρώπους. Όλοι του ρηχτήκανε ειρωνικοί κι άνήλειοι. Κι άρχισε ή βεβαιότητα να κλονίζεται στο νού του Όρέστη. Ό,τι ως τότε άγάπησε και πίστεψε, κλονίζεται. Ρήχτηκε με καινούργια ανάγκη στη μελέτη, τρίμοντας μίν τύχει και βρει εκείνο που ζητούσε. Μήπως ή Έπιστήμη, που άπάνω της έχασε αυτός τον ιδικό του κόσμο, είναι ψέμα; Μήπως είναι κι αυτή δημιούργημα δικό μας, παιδί των εκάστοτε άναγκών μας, μήπως είναι ο τελευταίος Θεός που πλάσαμε κατ' εικόνα κι όμοιωσή μας και πρέπει κι αυτός να πέσει για να δούμε την Άλήθεια; Η μήπως δεν υπάρχει Άλήθεια; Η κι άν υπάρχει, μήπως είναι άδύνατο να την δούμε έμετες;

Έρωτηματικά φαρμακερά που στραγγαλίζανε άνελετήμονα την ψυχή του Όρέστη.